

www.mevzuattakip.com.tr

Mahalli İdarelerin Mali İşlemlerine Yönelik İş ve İşlemlerde Yetkili Bakanlıklar

Bu yazıda, mali iş ve işlemlerin teftişi dışında, mahalli idarelerle merkezi idarenin ilişkileri ve işlemlerinin takibi açısından yetkili ve görevli Bakanlıkların, işlem türlerine göre hangileri olduğu üzerinde durulmuştur.

MAHALLİ İDARELERİN MALİ İŞLEMLERİNE YÖNELİK İŞ VE İŞLEMLERDE YETKİLİ BAKANLIKLAR

Halil MEMİŞ

İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

(MİARGEM Başkanı)

I- Giriş

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün kapatılıp, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü oluşturulduktan sonra, mahalli idarelere ilişkin iş ve işlemlerin hangilerinin hangi Bakanlık tarafından yürütüleceği merak konusu olmuş ve bununla ilgili hususları sitemizde yayınlanan [Mahalli İdarelere İlişkin Yetkilerin Bakanlıklar Arası Dağılımı](#) başlıklı makale ile duyurmuştuk.

Süreci kısaca özetlemek gerekirse; 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekiliği Genel Seçimlerinin akabinde, 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandumla kabul edilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi hayata geçmesiyle birlikte, kamu yönetiminde yapılan düzenlemelerin bir ayağını da mahalli idareler ile ilgili olarak yapılan düzenlemeler oluşturmaktadır.

Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 4)'nin 798 inci maddesinde yapılan "İçişleri Bakanlığının mahalli idareler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisine ilişkin mevzuat hükümleri dışında mevzuatta Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün görevleriyle ilgili olarak İçişleri Bakanlığına veya birimlerine yapılmış olan atıflar Çevre ve Şehircilik Bakanlığına veya birimlerine, İçişleri Bakanına veya İçişleri Bakanlığı görevlilerine yapılmış olan atıflar Çevre ve Şehircilik Bakanına veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı görevlilerine yapılmış sayılır." yönündeki düzenlemenin yansımaları olarak, iki Bakanlık arasında yapılan çalışmalar tamamlanmış durumdadır.

Daha önce Mahalli İdarelerle ilgili Personel İş ve İşlemlerinin hangilerinin hangi Bakanlık tarafından takip edileceği, yürütüleceği ve sonuçlandırılacağı üzerinde durulmuştu. [Mahalli İdareler Personeline Yönelik İş ve İşlemlerde Yetkili Bakanlık](#)

Bu yazımızda ise mali iş ve işlemlerin teftişi dışında, mahalli idarelerle merkezi idarenin ilişkileri ve işlemlerinin takibi açısından yetkili ve görevli Bakanlıkların, işlem türlerine göre hangileri olduğu üzerinde durulacaktır.

II- Merkezi İdarenin Mahalli İdarelerin Mali Nitelikteki İş ve İşlemleri ve Yetkili Bakanlık

A) Borçlanma İşlemleri

1- Hukuki Dayanaklar

Mahalli idarelerin borçlanmalarına ilişkin hükümler, üç ayrı Kanunda aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun "Borçlanma " başlıklı 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre; ,l özel idaresi ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin %50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, en son kesinleşen bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam %10'unu geçmeyen iç borçlanmayı il genel meclisinin kararı; %10'u geçen miktarlar için meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile yapabilir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Borçlanma " başlıklı 68 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre; belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile yapabilir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun "Ortak hükümler" başlıklı 22 nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre; birliklerde tahvil ihracı hariç borçlanma konusunda, bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda birlik tüzüğü ile birliğe devredilen hizmetlerle sınırlı olmak üzere Belediye Kanunu hükümleri uygulanır.

2- İş ve İşlemlerin Yürütülmesinde Yetkili Bakanlık

a) İçişleri Bakanlığı

- İl özel idareleri ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birliklerinin borçlanma işlemlerini yürütmek.

b) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

- İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan mahalli idarelerin borçlanma işlemlerini yürütmek.

B) Bütçelerin Kurumsal Kodlarının Belirlenmesi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında öngörülen görevi yerine getirmek görevi, tüm mahalli idareleri kapsayacak şekilde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilmiştir.

Bu husus maddede şu şekilde düzenlenmiştir:

"MADDE 7 - (1) Kurumsal sınıflandırma, sorumluluğun belirlenmesine ve program sorumlularının tespitine imkân veren bir sınıflandırmadır.

(2) Kurumsal sınıflandırma dört düzeyden oluşur, her düzeyi iki haneli rakamla kodlanır.

a) Birinci düzey; kurumun il özel idaresi, belediye, bağlı idare veya birlik olduğunu,

b) İkinci düzey; il özel idaresi, belediye, bağlı idare ve birliklerin bulunduğu ilin plaka numarasını,

c) Üçüncü düzey; il özel idaresinin genel sekreterlik ve ana hizmet birimlerini, büyükşehir belediyesini, il belediyesini, bağlı idareyi, ilçe belediyesini ve kasaba belediyelerinin ortak kodu ile birliklerin ortak kodunu,

ç) Dördüncü düzey; il özel idaresindeki yardımcı hizmet birimleri ile ilçe teşkilatını, üçüncü düzeyde kod verilen belediye ve bağlı idarelerin birimleri ile il dâhilindeki her bir kasaba belediyesi ve birliği,

gösterir.

(3) Sorumluluğu bulunmayan ve kuruluşu mevzuattan kaynaklanmayan birimler kurumsal sınıflandırmada kodlanmaz. Ancak, özel kalem müdürlüğü kadrosu bulunup bulunmamasına bakılmaksızın üst yönetimin gördüğü hizmetler özel kalem adı altında kodlanır.

(4) Kurumsal kodlamanın üçüncü ve dördüncü düzeyinde yer alan ilçe ve kasaba belediyeleri ile birliklerin kurumsal kodları Bakanlıkça belirlenir.

(5) Kurumsal kodlama, "Kurumsal Sınıflandırma Anahtarı"na göre yapılır. (Örnek-1/A, 1/B)"

C) Faaliyet Raporları İle İlgili İşlemler

1- Hukuki Dayanaklar

10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi:

"Faaliyet raporları

Madde 41- (Değişik: 22/12/2005-5436/3 md.)

Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl faaliyet raporu hazırlanır. Üst yönetici, harcama yetkilileri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak, idaresinin faaliyet sonuçlarını gösteren idare faaliyet raporunu düzenleyerek kamuoyuna açıklar. Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumları, idare faaliyet raporlarının birer örneğini Sayıştaya ve Cumhurbaşkanlığına gönderir.

Mahallî idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporlarının birer örneği Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı, bu raporları esas alarak kendi değerlendirmelerini de içeren mahallî idareler genel faaliyet raporunu hazırlar ve kamuoyuna açıklar. Raporun birer örneği Sayıştaya ve Cumhurbaşkanlığına gönderilir.

Merkezî yönetim kapsamındaki idareler ile sosyal güvenlik kurumlarının bir malî yıldaki faaliyet sonuçları, Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlanacak genel faaliyet raporunda gösterilir. Bu raporda, mahallî idarelerin malî yapılarına ilişkin genel değerlendirmelere de yer verilir. Cumhurbaşkanlığı, genel faaliyet raporunu kamuoyuna açıklar ve bir örneğini Sayıştaya gönderir.

Sayıştay, mahallî idarelerin raporları hariç idare faaliyet raporlarını, mahallî idareler genel faaliyet raporunu ve genel faaliyet raporunu, dış denetim sonuçlarını dikkate alarak görüşlerini de belirtmek suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Türkiye Büyük Millet Meclisi bu raporlar ve değerlendirmeler çerçevesinde, kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasına ilişkin olarak kamu idarelerinin yönetim ve hesap

verme sorumluluklarını görür. Bu görüşmelere üst yönetici veya görevlendireceği yardımcısının ilgili bakanla birlikte katılması zorunludur.

İdare faaliyet raporu, ilgili idare hakkındaki genel bilgilerle birlikte; kullanılan kaynakları, bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri ile meydana gelen sapmaların nedenlerini, varlık ve yükümlülükleri ile yardım yapılan birlik, kurum ve kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgileri de kapsayan malî bilgileri; stratejik plan ve performans programı uyarınca yürütülen faaliyetleri ve performans bilgilerini içerecek şekilde düzenlenir.

Bu raporlarda yer alacak hususlar, raporların hazırlanması, ilgili idarelere verilmesi, kamuoyuna açıklanması ve bu işlemlere ilişkin süreler ile diğer usûl ve esaslar, Sayıştayın görüşü alınarak Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

2- İş ve İşlemlerin Yürütülmesinde Yetkili Bakanlık

a) İçişleri Bakanlığı

- İl özel idareleri ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birliklerinin faaliyet raporlarını hazırlayıp konsolide ederek Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

b) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Tüm mahalli idarelere yönelik olarak 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi ile ilgili olarak daha önce İçişleri Bakanlığınca yürütülen iş ve işlemleri yürütmek görevi de Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uhdesine verilmiştir.

Bunun dışında; il özel idareleri ile üyeleri sadece il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerin faaliyet raporları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek görevi de Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uhdesine verilmiştir.

Bunun yanında, mahalli idareler tarafından hazırlanacak faaliyet ve performans raporları hakkında standartları belirlemek görev ve yetkisi de Çevre ve Şehircilik Bakanlığına aittir.

D) 5018 sayılı Kanun ve ilgili Mahalli İdare Mevzuatı Çerçevesinde Oluşturulan Raporları

- 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili mahalli idare mevzuatı çerçevesinde oluşturulan raporları ilgili mercilere sunmak.

- İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışındaki mahalli idarelerin mali raporlarının konsolidasyonu konusundaki iş ve işlemleri yürütmek.

- İl özel idareleri ve üyeleri il özel idarelerinden oluşan mahallî idare birliklerine ait İçişleri Bakanlığı tarafından konsolide edilerek gönderilen faaliyet raporlarının, genel faaliyet raporu hazırlanmasına esas teşkil etmek üzere ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

görevleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uhdesindedir.

E) Merkezi İdare Bütçesinden Yardımlar İle İlgili İşlemler

İçişleri Bakanlığı

- İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birliklerince hazırlanan projelerden uygun olanlara ilişkin yardım taleplerini ilgili bakanlıklara bildirmek ve bu yardımlara ilişkin olarak gönderilen ödeneklerin ilgili mahalli idareye aktarılması için gereken onay işlemlerini yürütmek.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

- İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerin merkezi yönetim bütçesinden mahalli idarelere aktarılabilecek yardımlarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

- İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerce hazırlanan projelerden uygun olan yardım taleplerini ilgili bakanlıklara bildirmek ve bu yardımlara ilişkin olarak gönderilen ödeneklerin ilgili mahalli idareye aktarılması için gereken onay işlemlerini yürütmek.

F) Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesine İlişkin İşlemler

- 02.07.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe vergi Gelirlerinden Pay verilmesi Hakkında Kanun gereğince Mahalli idarelere genel bütçe vergi gelirlerinden pay verilmesine ilişkin işlemlerin yürütülmesinde Türkiye İstatistik Kurumu, İller Bankası ve Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında koordinasyonu sağlamak ve bununla ilgili işlemleri yürütmek,

- 02.07.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe vergi Gelirlerinden Pay verilmesi Hakkında Kanun gereğince İl özel idare paylarının tahsisine esas olmak üzere belirlenen köy sayılarını İller Bankasına bildirmek,

görevi Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uhdesindedir.

G) Performans Ölçüm Kriterlerinin Belirlenmesi ve Uygulanması İşlemleri

Mahalli idarelerin performans ölçüm kriterlerinin belirlenmesi ve uygulanması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek görevi Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uhdesindedir.

H) Teftiş Raporlarındaki Kamu Zararlarına İlişkin İşlemler

Mülkiye müfettişleri ve mahalli idareler kontrolörleri tarafından düzenlenen raporlarda belirtilen kamu zararlarına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek hususu, İçişleri Bakanlığı uhdesinde yürütülecektir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA